

Кини уонна сокуон

ДОНОРДАРГА ГОСУДАРСТВОНАН КӨРҮЛЛЭР ЧЭПЧЭТИИЛЭР ТУСТАРЫНАН

Чурапчы улууһунаабы прокуратуранан бу дьыл атырдыах ыйыгар Российскай Федерация "Хаан биэриитин уонна кини компоненттарын туһунан" дьээн Федеральнай сокуону Чурапчы улууһугар толоруллуу бэрэ-биэркэлээнэ.

Чурапчы улууһугар хаан биэриитин уонна кини компоненттарын тэрийи боппу-руостарынан Чурапчытаабы киин балыһа хааны кутар отделениета дьарыктанар. Бу отделениега икки киһи – врач Попов Александр Александрович уонна операционнай сисэстэрэ Драгунова Розита Гаврильевна үлэли-иллэр. Бу отделение 50 кв. метр иээнээх дьэтин Алек-сандр Александрович 1994 сыллаахха бэйэтин күүһүнэн олоххо киллэрбитин бэлиэ-тиир наадалаах. Билигин дуоһунаһыгар кини 1987 сыллаахтан тохтоло суох үлэлиир.

Статистика көрдөрү-нэн 2001 сыл атырдыах ыйынаабы туругунан Чурапчы улууһугар 13 бочуотунай, 36 бастайааннай (кадровай), 48 сага (первичнай) уонна

168 саппаас (резервнай) донордар регистрациялам-мыттар. Чурапчы улууһугар олорор бочуотунай донор-дары – биһиги бары билэр убаастыыр дьоммутун Спартак Григорьевич Слеп-цову, Любовь Лукинична Дьяконованы, Мария Гав-рильевна Эверстованы, Иван Иванович Гулякову, о. д. а. кизэн тутта ааттыбыт.

Үгэс курдук, дьоннор до-нордарынан баайдарын ха-натаары, биэрбит хаанна-рын иһин харчы ылаары (ити эмиз оруолу оонньуур) эрэ буолбакка дууһаларын эти-тинэн, дьонго-сэргэбэ туһалаары, буолаллар. От-тон донордарга, биэрбит ха-аннарын иһин харчы төлөбүрүлалларын таһынан госуударствонан элбэх чэп-чэтиилэр көрүллэллэр. Ити туһунан үгүспүт билбэт. Ити-лэртэн сорохторун би-лиһиннэрэри наада-лаабынан аабыбыт.

Российскай Федерация 1993 с. бэс ыйын 9 күнүнээби 5142-1 нүөмэрдэ-эх "Хаан биэриитин уонна кини компоненттарын туһунан" Федеральнай соку-

онун 9-с ыстатыйатынан до-нор манньк чэпчэтиилэри-нэн туһанар быраалтаах.

-- хаан биэрэр эбэтэр медицинскэй көрүүнү барар күнүгэр, донор орто хам-наһын аахтаран туран үлэ-титтэн босхолонон;

-- хаан биэрбит күнүгэр донор үлэтигэр тахсыбыт буоллабына киниэхэ атын бабарар күнүгэр орто хам-наһын ааһан туран сыннь-анар күн бэриллэр;

-- хаан бэриллибит хас биирдии күнүн кэнниттэн донорга орто хамнаһын ааһан туран эбии сынньанар күн бэриллэр. Ити күн дьыл хайа бабарар кэмигэр туһаныллыан сеп;

-- хаан биэрэр күнүгэр донор босхо аһылыгынан хааччыллар.

Эмиз бу сокуон 10-с ыс-татыйатыгар олобуран сыл устата төлөбүрү суох 2 саа-май улахан көгүллөнөр (допустимай) доза хааны биэрбиттэргэ эбии чэпчэти-илэр көрүллэллэр;

-- алта ый устата – сту-деннарга, ый устата стипен-дияларыгар 25 бырыһыан-наах надбавка аабыллар;

-- сыл устата – больнич-най үлэ стаһыттан тутулуга суох толору аабыллар;

-- сыл устата – доруо-буйа харыстабылын бары тэрилтэлэригэр босхо эмтэ-нэллэр;

-- сыл устата – үөрэнэр эбэтэр үлэлиир донордар чэпчэтиилээх эмтэнэр, сынньанар путевкаларынан урут хааччыллаллар.

Үһүс суруллубутун кур-дук, биһиги улууспутугар 13 Россия бочуоттаах донорда-ра олоролор. Сокуонга олобуран кинилэр манньк быраабынан туһаналлар:

-- бары эмп тэрилтэлэ-ригэр учарата суох эмтэ-нэллэр;

-- тиис протезтарын бос-хо онготоролор, өрө-мүөнтэллэр. /Күндү ме-таллартан уратыны/;

-- эмп тэрилтэлэрин ре-цептэринэн чэпчэтиилээх эминэн туһаналлар(сыана-тын 50 бырыһыанын чэпчэ-тэн туран);

-- үөрэнэр эбэтэр үлэли-ир тэрилтэтиттэн чэпчэти-илээх эмтэнэр, сынньанар путевканын учарата суох туһаналлар;

-- сыллата бэриллэр төлөбүрдээх уолпусканы бэйэтэ сөбүлүүр кэмигэр туһанар;

-- общественной тран-спорт бары көрүгүнэн бос-хо туһанар (такситтан ура-ты);

-- коммунальнай өгөнөн туһаныыга 50 бырыһыанна-ах чэпчэтиинэн туһанар;

-- хааһынай дьээнэ тут-тарыгар чэпчэтиилээх осу-данан туһанар.

Донордарга государ-ствонан көрүллэр чэпчэти-илэр барыта бу переченгэ киирбэтилар. Маны эһиги "Хаан биэриитин уонна кини компоненттарын туһунан" сокуону ааһан билиэххитин сеп.

Бэрэбиэркэлээһин түмү-гэр үһүс ыйылыбыт сокуо-ну Чурапчы улууһугар кэһии таһаарыллыбатах.

Ф.БОРИСОВ,
Чурапчы улууһун
прокурора,
бастакы
кылаастаах юрист.

БУРДУК ХОМУУРУН ХААМЫЫТА

Балаһан ыйын 13 күнүнээби туругунан

Хаһаайыстыбалар ааттара	Хому- лунна гектар	Валовой хомуур т.	Гаттан төһө ц. мьыллы- быта
"Бурдук" б/х	100	120	12,0
"Комплекс" б/х	125	110	8,0
"Төһүргэстээх" б/х	125	110	8,0
"Тиит" б/х	30	6,0	2,0
АгроМТС ХЭТ	330	132	4,0
"Чурапчы" МТС ГУП	145	102	7
ПК Сылан	50	20,0	4,0
"Өрүүнэ" б/х	90	50	5,0
"Бурхаанай" ХЭТ	67	25	4,0
"Бааһына" ХЭТ	120	44	3,6
"Дьөһөгөй" б/х	20	40	20,0
Артемьев	60	24,0	4,0
"Олокоос" б/х	20	15,4	7,0
ТСШ	18	12	6,6
Кривошапкин ч/х	7	4	5,7
Тимофеев ч/х	6	2	3,0
"Мындабаайы" ТХПК	50		11
Барыта	1320	8524	6,4

Таблицаттан көстө-рүнэн, быһырыыны ыраас паарга бурдук ыспыт хаһаайыстыбалар үүнүүлэ-рэ быдан ордук. Быйыл ту-орахтаах култура хомуу-рун тэтнэ комбайнаар эр-гэлэрттэн бытаарда, ол курдук алдьаныы-кээһини чаастатык табыста. Үгүстэр

саппаас чаас кыайан ылбат-тар, кинилэр эргэлэрин эбэн-сабан оностон сылды-аллара ыарахаттары үөскэ-тэр. Итиннэхэ эбии үл-хар-чы суоһунан уматык хаач-чылыыта туһааннаахтарга эмиз улахан мэхэни үөскэ-тэр. Эһиги үлэбитин эр-дэттэн дьаһамматахпыты-

на, ордук билигин бааһына-ларга лаары хорутуу үлэтэ кыаллыбатабына, кэлэр сыл үүнүүнү ылыабыт анчы-ыр кутталлаах. Хаһаайы-стыбаларга күһүннү хорутуу үлэтэ сана сааланна.

Тыа хаһаайыстыбатын
управлениета.

Хоту көһөрүллүү 60 сылыгар

ТУОХ ДИИ САНЫЫТЫТ?

Бу күнүгэр хоту көһөрүллүүгэ сылдыбылпыт 59 сылын туолла, эһиил 60 сыла буолуоба. Күн-дьыл мунха хотобойуну устан аһара түргэнэ сүрдээх. Ол сэрин, сут-кураан сабанаабы баар дьоннор күтэн-күн тононон олох адыкаатыбыт.

Көһөрүллүүгэ хоту тийээн муус аспыт, илим үлүт, үтүмэх ыспыт, дөһүнээх балык үлэтигэр сылдыбыт, колхуос үлэтин саныларынан сүкпүт дьоннор, эдэрдэр билигин 75 саастарын, онтон кырдыаһаба 90 хаардарын ааспыттар, мин аабырбынан республика үрдүнэн 50-чаны кыайбат кырдыаһас хааллыбыт. Ону таһынан, эмиз элбэрэ суох ахсааннаах оччолорго өбөлөр, билигин 60-нарын аһан эрэр пенсионердар бааллар.

2002 сылга көһөрүллүү 60 сылын туолар. Бука бэлиэтииллэрэ буолуо. Онтон кэлэр 65 сылга уон тарбах иһинэн

киһи хаалыаба. Быһаччы мин этиим манньк.

Улуус дьаһалтата уонна улуустаабы ветераннар Советтара бу датаны бэлиэтиэх иннинэ, көһөрүллүү кыттыылаахтарын, ким баалаабы уонна кыайан бэйэлэрин көрүнэр дьону эмиз урукку курдук Өлүөнээн теплоходунан устууну тэрийэллэрэ буоллар, дьэ махталлаах дьыаланы оноруо этилэр. Бука бүтэһик сырыыбыт буолуо. Айанын ороскуотун сылга биридэ көрүллэр суолга бэриллэр харчынан сабынмааха сеп. Урукку сырыыга от үлэтин сабана барыы буолан, үгүспүт сылдыбатаба. Бу этиини көһөрүллүү кыттыылаахтара туох диэ саныытыт?

Иван КСЕНОФОНТОВ,
көһөрүллүү кыттылааба,
үлэ ветерана.

“Мин Саха сирэ — XXI-с үйбэ” хамсааһын

ҮТҮӨ ДЬЫАЛА САЛБАНАР !

Балабан ыйын 12 — 13 күннэргэ биһиги улууска “Мин Саха сирэ — XXI-с үйбэ” диэн хамсааһын толоруулаах дирекциятын директора И.В.Бочкарев салаалатынан үтүө дыала чэрчитинэн туох үлэ-хамнас барарын, хайдах ытыллан иһэрин билсэ республика биллиилээх журналистара, кини куоратын хаһыаттарын айар үлэһиттэрэ сырыттылар. Делегация састаабыгар бааллар: суруйааччы В.Т.Сивцев — Саха сирин суруйааччыларын Союһуттан, И.В.Борисов — Саха сирин журналисттарын Союһун председатели, суруйааччы И.И.Осипов — Ойуур Уйбаан — “Чолбон” сурунаалтан, журналистар Л.Д.Ноговицына — “Республика бүтүүнэ”, Н.Понсеев — “Моя республика”, Т.Н.Сергеева — “Кыым”, Ж.Леонтьева — “Кэскил”, Д.И.Филиппов — “Саха сирэ”, Додохов — “Эдэр саас”, О.К.Петровская — “Якутия”, А.А.Амбросьев — “Эхо столицы”, Н.И.Протопопова — “Кини куорат”, А.М.Егоров — “Туймаада саната” хаһыаттартан итинэн фотограф П.С.Оконешников — СИА-тан, Н.Н.Савиных уонна В.В.Посельская — “Саха” НВК-тан.

Балдыттарбыт маннайгы күн сэттэ хайысканан арахан нэһиликтэринэн тахсан үлэстиилэр, үтүө дыала хамсааһынан туох үлэ ытылларын билистилэр, дыону-сэргэни көрүстүлэр. Сарсымыгар, ол эбэтэр балабан ыйын 13 күнүгэр, Чурапчы салинны-этик тэрилтэлэринэн сырыттылар итинэн улуус дыаһалатын дыэттин актомай саалатыгар общественноһы кытары көрсүстүлэр. Онон нэһиликтэр баһылыктара, тарилта салайааччылар итинэн Чурапчы салинны-этик түөлбөтүн салайааччылар, үтүө дыала хамсааһын активистара ынырыллан сырыттылар.

Көрсүүһү олус үрдүк таһымна, чаччы дыалабыай баһылыга-майгыга ытыллына. Бу түмсүүнү Саха Республикатын Правительствотын Председателин солбуйааччы М.В.Мучин салайан

мытта. Матвей Васильевич кылгас киирин тылыннан бу дыаһал ытыллыбыт сыалын-соругун кэпсэтэ, кэлбит делегация састаабын билиһиннэрдэ. Ол кэниттэн тылы бастаһынан үтүө дыала хамсааһын толоруулаах дирекциятын директорыгар И.В.Бочкаревка биэрдэ.

— Биһиги манна “Үтүө дыала” хамсааһын сана сааланан эрдэниэ, 2000 сый олунньу ый маннайгы күннэригэр мустан муннахтаан турабыт, — диэн саһалыыр бэйэтин этинтин Иннокентий Васильевич. — Онон эһиги улуускут 79 үтүө дыаламы олоххо киллэрэргэ былааннаабыта, сый устата ону кэпсэтэн, сайыннаран 160-на диэри тиздибит. Сыл түмүгүнэн, агардас бөдөн тутуулары аахтаахха алта спортзалы, биһир тустуу саалатын, үс балыһаны, түөрт оскуоланы, түөрт уһуяаны үлэс киллэрэн республикага инники күөҥү сылдыар улуустар кэккэлэригэр киирбитэ. Быйыл бу үлэ салгыны ытыллыбытыгар тэтиминитин ыһыктыбатыт, саһалаабыт дыалабытын олоххо киллэрэргэ дыону-сэргэни түмэн, биһир кийи кэриэтэ үлэни сылдыабыт. Биһиги бэһэһэз Хатылыга, Болтонобо уонна Кындалга сырыттыбыт, дыону-сэргэни көрүстүбүт. Бу хамсааһын сыалын-соругун ситэрэбитин, элбэх үлэ барбытын, бара да сылдыарын көрдүбүт. Нэһиликтэн бэйэтин баһатынан, биһир санаанан салайтаран, биһир өйгө-санаага кэлэн үлэлиирэ республика үрдүнэн кизиник ытыллар. Холобурдаан этэххэ, тус хоту Казачеба, отомана суох сиргэ, спортзал туту сылдыаллар. Бүлүү бөлөх улуустарыгар үлэ тэтимнээхтик иһэрин Дьаархан диэн уһук нэһиликтэ сүүрэр зал тутулла сылдыарынан да көрүөххэ сөл.

Даһылаатчыт хамсааһын нуруоттан бэйэттэн сирнэйдэн тахсыбытын бэлиэтээтэ итинэн бу дыаламы Президент, Правительство өйүүллэрин бэлиэтээтэ. Ол курдук, былырын бу сылга республика правительствота 84

мөл. үбү көрбүт эбит буоллаһына, быйыл 31 мөл. бэриллибитин, ону сиргэ соторутаабыта эбии 20 мөл. көрүллүбүтүн кэпсэтэ. Хамсааһынан атын ведомстволар эмиз туора турбаттар, бэйэлэрин кылааттарын киллэрэллэр. Ол иһигэр, ыччат министерствота биһир сүткэн оруолу толорор, аны волонтерскай хамсааһын үөдүйэн, олорор куораты, бөһүөлэни чэбдигирдигэ үлэ кизиник ытыллар буолбутун кэпсэтэ. Урут хас тутуу ахсын кили омуртар эрэ үлэлиэхтээхтэрин курдук эбит буоллаһына, биллэрин бары тутуулар объектарга олохтоохтор бэйэлэрэ үлэлииллэрин, бу хаачыстыба махтээтэ буоларын эттэ.

Онон, “Үтүө дыала” сана кэмнэ сана кэрдиксэ таһарга олук уулар түһүмэх буолар. Салгыны бу хамсааһыны хайдах быһылаахтык ытыахха диэн ыйытын үөскээн таһар. Бастатан туран, бу тыа сирин дыонугар түгэс өтөрүнэн бүлүт үлэ буоларын хас биһирдигэр өйдүүх тустаах. Билигин сүрүннээн социальнай объектар тутуллаллар, ити өйдөнөр, тутуу барбатага кырдык ыраатта. Онон оскуола, балыһа, культура дыэтэ ханна даһаны эргэрдэ. Аны суол оһоһулуон наада. Үтүө дыала хамсааһына биһир-икки сылыннан түмүктэмэт. Кэлэр сылга объектын, күнүнэн-ыйынан ыйылыбыт Программа оһоһулуон наада, уонна үлэни ол быһытынан ирдэниилээхтээх. Болбонто агардас бөдөн тутууга эрэ охтубакка, олорорго табыгастаах, тупсаһай буолууга уурулуохтаах. Холобур, спортзал тутар буоллаха, онно көндөй дыэни эрэ буолбакка, кэрэ архитектураны, аныгылы тэриллэри, канализацияны киллэрини тобуларга уонна ону ситинэргэ үлэлииргэ болбонто уурулуохтаах, — диэтэ И.В.Бочкарев уонна түмүгэр түмсүү кыттылаахтарын этии оһороллоругар, сүбэлэһэргэ, санаа атаһаларга ыһырда.

“Мин Саха сирэ — XXI-с үйбэ” диэн хамсааһынна биһиги улууска туох үлэ ытылларын туһунан “Саха” НВК устубут видеокэиннэти мустубут дыон болбонтоһорун тарта (бу кийи олохтоох “Маарыкчаан” телестудия балабан ыйын 9 күнүгэр биэриитигэр көстөн турар).

Улуус дыаһалатын баһылыга А.А.Шадрин үтүө дыала кэрэһиттэринэн буолбут нуруот тутуулар биһиги улууска өссө 1997 сыллаахтан, таас балыһа тутууттан үөскэбитин, ону нэһиликтэн бэйэтэ тыл көтөрөн, үл хомуйан саһалаабытын бэлиэтээн туран, бу кэм устата туох үлэ барбытын кэпсэтэ. Быйылгы сылга уолсайа 64 мөл. солк. сметнай сумалаах тутуу ытылла турар. Ол иһигэр үс балыһа (мантан биһир сый иһигэр үлэс киирэр), биэс оскуола (биһир быйыл үлэс киирэр), түөрт уһуяан дыэтэ (үһүн тутуута бүтэн ээр), икки уһуяанна эбии тутуу, Кындалга “Олоххо дойдута” диэн музей-комплекс ситэриллэр, Одьулуунна, Мындабаһыга КСК тутуулар саһаланаллар. Бу тутуулар барылар уолсай туһаныга барыахтаах объектар. Онон чаһынайга төһө тутуу ытыллыбыта, хас сайылык дыэлэрэ тутуллубуттара, ханнык алаас күрүөлэммитэ учуокка кыйаан киирбэт. Нэһиликтэр ахсын кэриэтэ, холобур Төлөйгө Адамостар уонна Смирниковтар, Бахсыга Васильевтар, Кындалга Колесовтар уо.д.а. курдук би дыаламы

көһүлүүр, үбүлээн туттарар дыэс кэргэттар бааллар.

— Ыйытын үөскүүр: хантан үл булан туталларый? — диэн Алексей Алексеевич. — Бастатан туран, “Чурапчы” ТХПК тэрээһиннээх үлэтин түмүгэр эт-үүт соһотуопкатын өйгө үл-харчы эргийитэ улахан. Холобур, быйыл улууска 5 тыһ. 500 тонна үтү туттарылынна, бу 50 мөл. үл, аны биһир бачча суумага эт оһоһулуна. Ол иһин, нэһиликтэн харчыланан, санаата хотойулаах буолан үтүө дыала кэһтөөх. Элбэх сана объектар тутарга былаанныыллар, олоргон биһиги сөх бигэрэппитин эрэ былаанна киллэрэбит. Кэлэр өттүгэр дыон олоһун чэлчэтигэ, сылытынныга болбонто уурулуоһа. Биллэрин курдук, биһиргэз газ суох. Уматыкка, өттүк маска олус улахан ороскуот таһа турар. Онон таһар биһир суол быһытынан улахан котельнай-дарга чаһынай дыэлэри холбоһон үлэти ытыллар. Өлүөнэ—Туора Күөл уу ситимэ кэллэ, биһиги абыс нэһиликтит сиринэн аһар. Бу быһаны мунуугур көдүүүстээхтик туһаны соруга турар. Онон, инники өттүгэр үтүө дыаламы бу өттүнэн салыахпыт. Үһүс суол сүрүн сорукпут, суол оһоһуута. 1997 сыллаахха диэри икки нэһиликтэн уратыга гравийдаах суол суоһа. Билигин, сый ахсын биһиги нэһиликтинэн кутуу суол оһоһуллар.

Сүрүн иһитиннэриилэр кэнилэригэр тыл этинтэ саһаланна. Онон нэһиликтэр баһылыктара, үтүө дыала хамсааһынын активистара кытыннылар. Болтоно нэһиликтин баһылыга Г.Г.Лебедев туох үлэни ытылларын сырдатан баран, аны бөһүөлк көрүнүн тупсарыга үлэлиэхтээхтэрин уонна сана оскуола дыэтигэр сананалларын бэлиэтээтэ. Итинэн кэлэр өттүгэр бу хамсааһын өссө салбанан, 5 сыллаах буоларыгар этии киллэрдэ. Түмүгэр, Хайах-сый нэһиликтин олохтоохторун уонна ЧФКСИ коллектива ынырыларын өйөөн, СР Президиитин быһбарыгар Республика-быт билигин үлэлиир Президиити М.Е.Николаев кандидатураатын нэһиликтин дыону-сэргэтэ биһир санаанан өйүүллэрин эттэ. Чакыртан Д.Д.Васильев “Үтүө дыа-

ары, кинилэр опытырын атын сиргэ тардыһыны сиргэ “Тыа сирэ — куорат” ситини тутуһан, биһир дойдубаахтар түмсүүлэрин көмөтүн сырдатар наадатын тоһоһолоото. Оноһа Чурапчы улууһугар холобурга туруорулууну сөптөөх “Бахсы” түмсүү (сал. Т.Т.Егоров) уо.д.а. баһыны ыйда. Үсүһүнэн, бу хамсааһын дыон сарсыаһы күннэ эрэллээх, олоһо туруктаах, дыарыктаах уонна дохуоттаах буолуутугар, чөл олоххо тардыһытыгар суолтатын көрдөрөргө улахан болбонтоку уураһа эттэ.

Төлөйгө бастаан учууталлар олорор дыэлэрин, онон былырын спортзалы, быйыл чэбдигирдэр кини туттара сылдыар улууска үтүө дыала биһир улахан активниһа Е.Е.Адамов бу хамсааһынна кыттытыгар нэһиликтин уонна дыаһалта көмөтө-өйөөһүнэ, суолта биһиргэти сүткэн оруоллаарын бэлиэтээн истин махтал тылларын эттэ.

Улуустааһы капиталнай тутуу управлениитин начальнига А.М.Кириллин үтүө дыала хамсааһына — нуруоттан бэйэттэн тахсыбыт хамсааһын буоларын бэлиэтээтэ. Маралааһы нэһиликтин баһылыга К.Н.Жирков ытыллар тутууларга программнай былаан оһоһууларга олус сөптөөбүн этэн туран, ол былаан дыэктэ, туох объект, төһө суумага уонна хайдах тутууларын нэһиликтэ билэр буолуохтааһын санаатта. Маньык ис хоһоонноохтук Бахсы нэһиликтин баһылыга Д.Ф.Варашков уонна-тыа хаһаай-ыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ П.Н.Титов (Хадаар) эттилэр. СР бэһээт дыаһаларыгар департа-менын директоры Ф.П.Пестряков нуруот хамсааһыныгар пресса уонна бэһээт кыттытын сырдатан туран, бастынан-бастын суруйууларга быйыл эмиз СР Президиитин Граннара олохтоһоммутун билиһиннэрдэ.

Муннаһы түмүктүүрүгэр М.В.Мучин нуруоттан бэйэттэн сирнэйдэн тахсыбыт үтүө дыала хамсааһынын улахан суолта-тын бэлиэтээн тыл эттэ итинэн муннаһы байыппыт биһир үтүөкэн миссияны толордо. Дохсун ытыс тыаһын ортотугар “Үтүө дыала” хамсааһынна киллэрбит кылааттарын иһин

ла” толоруулаах дирекциятытан уонна улуус дыаһалатыттан туту сылдыар объектарыгар матырыаалынан көмөлөһөргө көрдөстө.

Дьокуускай куораттан сылдыар толоруулаах дирекция эппиэттээх үлэһитэ П.П.Чиков нуруот хамсааһыныгар пресса кыттыта хайдах буолуохтааһын бэйэтин санааларын үлэһитинэ. Оноһа, бастатан туран, кийи уонна туту-нан салайтаран үлэлирин суруй-

ойдөбүннүк мэтээли “Якутия” хаһыат айар үлэһитэ О.К.Петровскайа уонна “Колуөнэ-2000” биһир лидеригэр Эдуард Гаарильевка туттарда.

ХААРТЫСКАЛАРГА: Мунна-ах түгэниириттэн.

Р.СИБИРЯКОВА.

Программа передач ТВ с 17 сентября по 23 сентября

Понедельник, 17 сентября
1-я программа
Канал ОРТ
15.00 Новости.
15.20 Звездный час.
15.45 Михаил Боярский и Алексей Петренко в приключенческом фильме "Узник замка Иф".
17.00 Большая стирка.
18.00 Вечерние новости.
18.20 "С легким паром!".
19.00 "Земля любви".
20.00 Жди меня.
21.00 Время.
21.40 "Закон джунглей: Зверий доеды". Документальный сериал (Би-Би-Си).
22.35 "Секретные материалы".
23.30 Ночные новости.
23.55 "На футболе" с Виктором Усовым.
00.35 "Планета Визбора".

2-я программа
Канал "Россия"
05.50, 06.50, 07.50, 08.50 ВЕСТИ-МОСКВА.
06.00, 07.00, 08.00, 09.00 ВЕСТИ.
06.15 "Возвращение в Эдем".
06.45 "Православный календарь".
07.15 "Телепузики".
07.40 СЕМЕЙНЫЕ НОВОСТИ.
08.15 "Экспертиза РТР".
08.30 Бойка мухи не обидит".
09.15 Комедия "Свадебный пепелок" (США). 2000г.
10.00 ВЕСТИ.
10.30 "Фитиль".
10.45 Вера Глаголева, Лариса Узеева и Александр Балуев в эстетике "Марсеевка, 12".
11.00 "Что хочет женщина".
11.30 "Шальные деньги".
11.30 "Дикий ангел".
12.20 ПРЕМЬЕРА. "FM и ребята".
12.30 Молодежный сериал.
13.00 ВЕСТИ+ПОДРОБНОСТИ.

3-я программа
Канал "Россия"
20.00 ВЕСТИ.
20.35 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ-МОСКВА.
20.55 Кевин Спейси, Стивен Болдуин, Бенни Дель Торо в острогожетном фильме "Обычные подозреваемые".
23.00 ВЕСТИ+ПОДРОБНОСТИ.
23.30 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ-МОСКВА.
23.40 Бен Эффел в фильме "Попутчики".

Канал "Россия"
20.00 ВЕСТИ.
20.35 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ-МОСКВА.
20.55 Джулия Ормонд, Брэд Питт и Энтони Хопкинс в фильме "Легенды осени" (США).
23.00 ВЕСТИ+ПОДРОБНОСТИ.
23.30 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ-МОСКВА.
23.40 "Скорый из Берлина". Художественно-документальный фильм.
20.35 Футбол. Чемпионат России. "Торпедо" (Москва) - "Черноморец" (Новороссийск). Передача со стадиона "Торпедо".

3-я программа
Канал "Россия"
17.30 "Экспертиза РТР".
18.00 Молодежная "Возвращение в Эдем". Телеэпопея.
19.00 Антонина Венедиктова, Лидия Вележева, Сергей Варчук, Светлана Тома и Владислав Галкин в сериале "Воронка". До 20.00

Вторник, 18 сентября
1-я программа
Канал ОРТ
06.00 Телеканал "Доброе утро".
09.00 Новости.
09.15 "Земля любви". Сериал.
11.10 "Смехопанорама".
11.50 Библиомания.
12.00 Новости.
12.15 Леонид Филатов и Олег Табаков в детективе "Петля". 1-я серия.
13.35 Приключенческий фильм "Зверобой". 1-я серия.
15.00 Новости.
15.20 Царь горы.
15.45 "Узник замка Иф".
17.00 Большая стирка.
18.00 Вечерние новости.
18.20 Дикие звезды Голливуда (заключительная серия).
18.50 "Земля любви".
19.50 Триллер Стюэна Кинга "Сияние". 1-я серия.
20.00 Время.

21.40 Георгий Вичини Эдита Пьеха в комедии "Неисправимый лгун".
23.10 "Мастер без Маргариты". Спецрепортаж.
23.30 Ночные новости.
23.55 "Цивилизация".
00.25 Комедийный сериал "Полная безопасность" (заключительная серия). До 01.20

2-я программа
Канал "Россия"
05.50, 06.50, 07.50, 08.50 ВЕСТИ-МОСКВА.
06.00, 07.00, 08.00, 09.00 ВЕСТИ.
06.15 "Возвращение в Эдем".
06.45 "Православный календарь".
07.15 "Телепузики".
07.40 СЕМЕЙНЫЕ НОВОСТИ.
08.15 "Экспертиза РТР".
08.35 "Бойка мухи не обидит".
09.15 Мультсериал.
09.15 МОЯ СЕМЬЯ.
10.10 ДИАЛОГИ О ЖИВОТНЫХ.
11.00 ВЕСТИ.
11.30 "Санта-Барбара".
12.25 "Возвращение в Эдем".
13.30 "Что хочет женщина".
14.00 ВЕСТИ.
14.30 "Шальные деньги".
15.30 "Дикий ангел".
16.20 "Простые истины".
17.00 ВЕСТИ+ПОДРОБНОСТИ.
17.30 "Экспертиза РТР".

3-я программа
Канал "Россия"
17.30 "Маленькая страна" (г.Верхоянск).
17.40 "Дальний Восток".
18.10 К 95-летию народного писателя Якутии. "Суорун Омоллон в Москве" (Из фонда ТВ НВК "Саха", 1997г).
19.00 "Тыя сирэ".
19.30 "Саха сирэ-Якутия".
19.50 Реклама.

Канал "Россия"
20.00 ВЕСТИ.
20.35 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ-МОСКВА.
20.55 Кевин Спейси, Стивен Болдуин, Бенни Дель Торо в острогожетном фильме "Обычные подозреваемые".
23.00 ВЕСТИ+ПОДРОБНОСТИ.
23.30 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ-МОСКВА.
23.40 Бен Эффел в фильме "Попутчики".

Среда, 19 сентября
1-я программа
Канал ОРТ
06.00 Телеканал "Доброе утро".
09.00 Новости.
09.15 "Земля любви".
10.15 "Сияние". 1-я серия.
11.15 Документальный детектив. "Шанхайское дело 2000 года".
11.50 Библиомания.
12.00 Новости.
12.15 "Петля". 2-я серия.
13.35 "Зверобой". 2-я серия.
15.00 Новости.
15.15 "Узник замка Иф".
17.00 Большая стирка.
18.00 Вечерние новости.
18.20 Человек и закон.
18.50 "Земля любви".
19.50 Триллер "Сияние". 2-я серия.

2-я программа
Канал "Россия"
05.50, 06.50, 07.50, 08.50 ВЕСТИ-МОСКВА.
06.00, 07.00, 08.00, 09.00 ВЕСТИ.
06.15 "Возвращение в Эдем".
06.45 "Православный календарь".
07.15 "Телепузики".
07.40 СЕМЕЙНЫЕ НОВОСТИ.
08.15 "Экспертиза РТР".
08.35 "Открытая таможня".
09.15 МОЯ СЕМЬЯ.
10.10 "Вокруг света".
11.00 ВЕСТИ.
11.30 "Санта-Барбара".
12.25 "Возвращение в Эдем".
13.30 "Что хочет женщина".
14.00 ВЕСТИ.
14.30 "Шальные деньги".
15.30 "Дикий ангел".
16.20 "Простые истины".
17.00 ВЕСТИ+ПОДРОБНОСТИ.

3-я программа
Канал "Россия"
17.30 "Маленькая страна" (г.Верхоянск).
17.40 "Дальний Восток".
18.10 К 95-летию народного писателя Якутии. "Суорун Омоллон в Москве" (Из фонда ТВ НВК "Саха", 1997г).
19.00 "Тыя сирэ".
19.30 "Саха сирэ-Якутия".
19.50 Реклама.

кументальный фильм.
08.40 Приключения Микки-Мауса. Волк в упряжке". Мультфильм.
09.15 МОЯ СЕМЬЯ.
10.10 ДИАЛОГИ О ЖИВОТНЫХ.
11.00 ВЕСТИ.
11.30 "Санта-Барбара".
12.25 "Возвращение в Эдем".
13.30 "Что хочет женщина".
14.00 ВЕСТИ.
14.30 "Шальные деньги".
15.30 "Дикий ангел".
16.20 "Простые истины".
17.00 ВЕСТИ+ПОДРОБНОСТИ.
17.30 "Экспертиза РТР".

4-я программа
Канал "Россия"
17.30 "Маленькая страна" (г.Верхоянск).
17.40 "Дальний Восток".
18.10 К 95-летию народного писателя Якутии. "Суорун Омоллон в Москве" (Из фонда ТВ НВК "Саха", 1997г).
19.00 "Тыя сирэ".
19.30 "Саха сирэ-Якутия".
19.50 Реклама.

Канал "Россия"
20.00 ВЕСТИ.
20.35 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ-МОСКВА.
20.55 Наталья Гундарева, Олег Янковский, Анатолий Кузнецов, Ольга Волкова, Сергей Николенко и Евгений Моргунов в фильме "Райское яблоко".
22.45 Семен Альтов. "Обо всем".
23.00 ВЕСТИ+ПОДРОБНОСТИ.
23.30 ВЕСТИ-МОСКВА.
23.40 Анна Михалкова, Валентин Смирнитский, Владимир Носик и Ольга Машная в комедии "Лицо французской национальности". 2000 г.
01.25 ГОРЯЧАЯ ДЕСЯТКА.

3-я программа
Канал "Россия"
18.00 "Возвращение в Эдем".
19.00 Антонина Венедиктова, Лидия Вележева, Сергей Варчук, Светлана Тома и Владислав Галкин в сериале "Воронка". До 20.00

Четверг, 20 сентября
1-я программа
Канал ОРТ
06.00 Телеканал "Доброе утро".
09.00 Новости.
09.15 "Земля любви".
10.15 "Сияние". 2-я серия.
11.15 Человек и закон.
11.50 Библиомания.
12.00 Новости.
12.15 "Ералаш".
12.20 "Петля". 3-я серия.
13.35 Олег Меньшиков в приключенческом фильме "Капитан Фракасс". 1-я серия.
15.00 Новости.
15.20 Павел Кадочников в приключенческом фильме "Ищи ветра".

2-я программа
Канал "Россия"
05.50, 06.50, 07.50, 08.50 ВЕСТИ-МОСКВА.
06.00, 07.00, 08.00, 09.00 ВЕСТИ.
06.15 "Возвращение в Эдем".
06.45 "Православный календарь".
07.15 "Телепузики".
07.40 СЕМЕЙНЫЕ НОВОСТИ.
08.15 "Экспертиза РТР".
08.35 "Открытая таможня".
09.15 МОЯ СЕМЬЯ.
10.10 "Вокруг света".
11.00 ВЕСТИ.
11.30 "Санта-Барбара".
12.25 "Возвращение в Эдем".
13.30 "Что хочет женщина".
14.00 ВЕСТИ.
14.30 "Шальные деньги".
15.30 "Дикий ангел".
16.20 "Простые истины".
17.00 ВЕСТИ+ПОДРОБНОСТИ.

3-я программа
Канал "Россия"
17.30 "Маленькая страна" (г.Верхоянск).
17.40 "Дальний Восток".
18.10 К 95-летию народного писателя Якутии. "Суорун Омоллон в Москве" (Из фонда ТВ НВК "Саха", 1997г).
19.00 "Тыя сирэ".
19.30 "Саха сирэ-Якутия".
19.50 Реклама.

ЯКУТСК
17.30 Программа передач.
17.35 Фильм-детям.
17.55 Молодежный Телеканал.
18.10 Подготовка к зиме. П.Сангар.
18.35 "Дом олоун чэчэтэр баардан". Россия потребительской кооперации 170 сылгар аһаһар.
19.05 Томпо улууһа. Алдьархай кэһиниттэн.
19.30 "Саха сирэ-Якутия".
19.50 Реклама.

Канал "Россия"
20.00 ВЕСТИ.
20.35 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ-МОСКВА.
20.55 Дженнифер Лопес, Уэсли Снайпс и Вуди Харрельсон в острогожетном фильме "Денежный поезд" (США). 1995 г.
23.00 ВЕСТИ+ПОДРОБНОСТИ.
23.30 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ-МОСКВА.
23.40 Франк Загарино и Майкл Мэдсен в острогожетном фильме "Бродяга" (США).
01.30 "Кинескоп" с Петром Шепотиничем. До 02.24

5-я программа
Канал "Россия"
17.30 "Экспертиза РТР".
18.00 Малодрама "Возвращение в Эдем".
19.00 Антонина Венедиктова, Лидия Вележева, Сергей Варчук, Светлана Тома и Владислав Галкин в сериале "Воронка". До 20.00

Пятница, 21 сентября
1-я программа
Канал ОРТ
06.00 Телеканал "Доброе утро".
09.00 Новости.
09.15 "Земля любви".
10.15 "Сияние". 3-я серия.
11.15 "Сам с усами".
11.50 Библиомания.
12.00 Новости.
12.15 Лия Ахеджакова и Армен Джигарханян в комедии "Куда исчез Фомин?".
13.40 "Капитан Фракасс". 2-я серия.
15.00 Новости.
15.20 Страна чудес. Фильм "Войди Атлантиды".
16.50 "Ералаш".
17.00 Большая стирка.
18.00 Вечерние новости.
18.20 Спасатели. Экстренный вызов.
18.50 "Земля любви".
19.50 Поле чудес.
21.00 Время.
21.50 Джулия Робертс в фильме "Умереть молодым".
23.55 Ночные новости.
00.10 Вечер в Венеции в программе Сергея Шолохова "Тихий дом".
00.40 Реальная музыка.

2-я программа
Канал "Россия"
05.50, 06.50, 07.50, 08.50 ВЕСТИ-МОСКВА.
06.00, 07.00, 08.00, 09.00 ВЕСТИ.
06.15 "Возвращение в Эдем".
06.45 "Православный календарь".
07.15 "Телепузики".
07.40 СЕМЕЙНЫЕ НОВОСТИ.
08.15 "Экспертиза РТР".
08.35 "Тысяча и один день".
09.15 МОЯ СЕМЬЯ.
10.10 "Вокруг света".
11.00 ВЕСТИ.

ЯКУТСК
11.30 "Саха сирэ — 2001" күүһүгү быһасталка-дэарбаһа.

Канал "Россия"
12.25 "Возвращение в Эдем".
13.30 "Что хочет женщина".
14.00 ВЕСТИ.
14.30 Николай Караченцов и Ежи Штур в комедии Юлиуша Махульского "Дежа-во".
16.20 "Простые истины".
17.00 ВЕСТИ+ПОДРОБНОСТИ.

ЯКУТСК
17.30 Программа передач, видеозарисовка.
17.35 "Хампа кууһ кытылын". Симон Федотов.
18.20 ДТРА "Полярная звезда". Дневник юнкора.
18.35 Видеозарисовка.
18.55 Вестник восстановительных работ.
19.10 "Геван".

19.30 "Саха сирэ — Якутия".
19.50 Реклама.

Канал "Россия"
20.00 ВЕСТИ.
20.35 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ-МОСКВА.
20.55 Юбилейный вечер Владимира Винокура. Передача из ГЦКЗ "Россия".
00.25 Хью Грант и Трейси Ульман в криминальной комедии Вуди Аллена "Мелкие мошенники" (США). 2000 г. До 02.13

3-я программа
Канал "Россия"
11.30 "Санта-Барбара".
17.30 "Экспертиза РТР".
18.00 "Пресс-клуб".
19.00 Антонина Венедиктова, Лидия Вележева, Сергей Варчук, Светлана Тома и Владислав Галкин в сериале "Воронка". До 20.00

Суббота, 22 сентября
1-я программа
Канал ОРТ
07.00 Сериал "Нежный яд".
08.00 Новости.
08.20 Слово пастыря. Митрополит Кирилл.
08.35 Мультсериал.
09.00 "Сияние". 4-я серия (заключительная).
10.00 Библиомания.
10.10 Смак.
10.30 "Смехопанорама".
11.10 В мире животных.
11.50 Здоровье.
12.30 "Ералаш".
12.35 Дневной киносеанс. Наталья Гундарева и Валентин Гафт в фильме "Азита, не приставай к мужчинам".
14.15 "Серебряный шар".
15.00 Любовь Орлова. Ведущий. В.Вульф.
15.00 Новости.
15.10 Боевик "Операция "Свобода" (2000 год).
16.10 Дисней-клуб: "Все о Микки Маусе".
16.40 "В лабиринтах метро". Спецрепортаж.
17.00 Большая стирка.
18.00 Вечерние новости (с сурдопереводом).
18.15 "Слегки паром!".
18.45 "Ералаш".
19.05 Жан-Поль Бельмондо в боевике "Частный детектив".
21.00 Время.
21.35 Роберт Де Ниро в острогожетном фильме "Обратная тяга".
00.05 Луи де Фюнес в комедии "Жандарм и инопланетяне".

2-я программа
Канал "Россия"
06.45 "Диалоги о рыбалке".
07.10 "Тарзан. История приключений". Телеэпопея (США).
08.00 "Телепузики". Программа для детей.
08.25 "Папа, мама, я - спортивная семья".
09.10 "Золотой клон".
09.30 "Сто к одному". Телеигра.
10.20 САМ СЕБЕ РЕЖИССЕР.
11.15 ПРЕМЬЕРА. Ток-шоу Татьяны Веденевой "Рядом с тобой".
12.15 "ДОБРОЕ УТРО, СТРАНА!".
12.55 Приключенческий художественный фильм "Затерянный мир".
14.00 ВЕСТИ.
14.20 ДНЕВНОЙ СЕАНС. Александр Збруев, Светлана Тома и Николай Пенников в детективе "Тайна записной книжки".
16.00 "Юбилей в кругу друзей". Концерт Надежды Бабкиной.

ЯКУТСК
18.00 Программа передач.
18.05 "Испытания". Видеофильм.
18.30 "Сардаана" программа. Саха дьахталлара — кинизэс (Маргарита Борисова).
19.00 "Я и фауна моя".
19.30 "Лена-ТВ". Реклама и поздравления.

Канал "Россия"
20.00 ВЕСТИ.
20.25 ЗЕРКАЛО.
21.00 ПРЕМИА "ЗОЛОТОЙ ОВЕН". ПРЕМЬЕРА. Вера Алентова, Александр Феклистов, Жерар Депардье и Лариса Удовиченко в фильме Владимира Меньшова "Зависть бо-

гов". 2000 г.
23.40 ПРИЗ ФЕСТИВАЛЯ В САН-СЕБАСТЬЯНЕ. ПРЕМЬЕРА Пенелопы Круз в фильме Хуана Бигаса Луны "Обнаженная Маха" (Испания-Франция-Италия). 1999 г. До 01.39

3-я программа
Канал "Россия"
18.00 МОЯ СЕМЬЯ.
18.55 "АНШЛАГ". До 20.00

Воскресенье, 23 сентября
1-я программа
Канал ОРТ
07.00 Сериал "Нежный яд".
08.00 Новости.
08.10 "Служу России".
08.40 Дисней-клуб: "Русалочка".
09.10 Комедийный сериал "Ускоренная помощь".
09.55 Библиомания.
10.00 "Непутевые заметки" с Дм.Крыловым.
10.20 Пока все дома.
11.00 Юмористическая программа "Сам с усами".
11.30 Утренняя почта.
12.00 Клуб путешественников.
12.40 Футбол. Чемпионат России. "Зенит" (Санкт-Петербург) - "Локомотив" (Москва).
14.25 Спасатели. Экстренный вызов.
15.00 Новости.
15.10 Боевик "Операция "Свобода" (2000 год).
16.05 Дисней-клуб: "Черный плащ".
16.35 Умницы и умники.
17.00 "Подводная одиссея. Голубая бездна" (2001 год).
18.00 Вечерние новости (с сурдопереводом).
18.20 КВН. Начало сезона. Сочи-2001.
20.35 Жан-Клод Ван Дамм в боевике "Легендер".
22.30 Время.
23.50 Курт Рассел в триллере "Побег из Нью-Йорка". До 01.45

2-я программа
Канал "Россия"
05.55 Вячеслав Тихонов в фильме Станислава Ростоцкого "Белый Бым Черное Ухо".
08.50 РУССКОЕ ЛОТО.
09.40 Всероссийская лотерея "В БИНГО ШОУ".

3-я программа
Канал "Россия"
10.15 Программа передач.
10.20 "Огонь дождюгугар".
10.35 "Учитель земли Олонхо". Н.А.Томтосова (Томпонский улус).
10.55 Программа "Дороубуй".
11.15 "Урдук уэрэх аамын аһаһа...".
11.35 Республиканский телеконкурс "Полярная звезда".
12.05 Программа Корпункта НВК "Саха" в Москве.

Канал "Россия"
12.35 ФЕДЕРАЦИЯ.
13.10 ПАРЛАМЕНТСКИЙ ЧАС.
14.00 ВЕСТИ.
14.20 ДНЕВНОЙ СЕАНС. Екатерина Савинова и Анатолий Папанов в комедии "Приходите завтра". 1963 г.
16.10 ДИАЛОГИ О ЖИВОТНЫХ.
16.55 "Вокруг света".
18.00 Ирина Розанова, Игорь Силар, Сергей Николенко и Татьяна Догилева в фильме Аллы Суриковой "Дети понедельника". 1997 г.
20.00 ВЕСТИ НЕДЕЛИ.
20.55 ВЕЧЕРНИЙ СЕАНС. ПРЕМЬЕРА. Эмилиян Виторган и Алик Сиехова в детективе "Марсеевка, 12". Фильм 7-й. "Прошай, полицейский!" 2001 г.
22.30 ТВ БИНГО НОВОСТИ.
22.40 ПРЕМИА "ОСКАР". ПРЕМИА БЕРЛИНСКОГО КИНОФЕСТИВАЛЯ. ПРЕМЬЕРА. Майкл Дуглас, Кэтрин Зета-Джонс и Бенни Дель Торо в острогожетном фильме Стюэна Содерберга "Траффик" (США-Германия). 2000 г. До 01.30

3-я программа
Канал "Россия"
10.15 "АНШЛАГ".
11.15 "Городок". Развлекательная программа.
12.00 "ДОБРОЕ УТРО, СТРАНА!". До 12.35

Лидза СЫСОЛЯТИНА

ЫРА САНААН
ТУОЛУУТУТАР

Кэргэним, Демьян Николаевич Слепцов, барба бабата, ыра санаата, үлэтэ түмүктэнэр бастакы үөрүүлээх түһүмэлэр (Мундулаах алааска Балабан ыйын 26 күнүгэр 1995 с. уу кэлбитинэн) — кини кэриэһингэр анымын.

Ымыы оностубут
Ыра санаан,
Барба бабан,
Балысхан былаанын,
Сүүрбэ биэс сый
Кыс хаарын уулларан,
Өрөгөйдөөх күнэ үүнүк!
Үөрүүлээх түгэнэ

Эркинигэр суруйан —
Өлөн да баран
Өлүүнү кыайан,
Өрөгөй ырыанан —
Көнүлү ылбыт
Көхсүттэн тэһииннээх
Күн улуунун

Эркинигэр суруйан —
Өлөн да баран
Өлүүнү кыайан,
Өрөгөй ырыанан —
Көнүлү ылбыт
Көхсүттэн тэһииннээх
Күн улуунун

Эркинигэр суруйан —
Өлөн да баран
Өлүүнү кыайан,
Өрөгөй ырыанан —
Көнүлү ылбыт
Көхсүттэн тэһииннээх
Күн улуунун

Эркинигэр суруйан —
Өлөн да баран
Өлүүнү кыайан,
Өрөгөй ырыанан —
Көнүлү ылбыт
Көхсүттэн тэһииннээх
Күн улуунун

Эркинигэр суруйан —
Өлөн да баран
Өлүүнү кыайан,
Өрөгөй ырыанан —
Көнүлү ылбыт
Көхсүттэн тэһииннээх
Күн улуунун

Эркинигэр суруйан —
Өлөн да баран
Өлүүнү кыайан,
Өрөгөй ырыанан —
Көнүлү ылбыт
Көхсүттэн тэһииннээх
Күн улуунун

Эркинигэр суруйан —
Өлөн да баран
Өлүүнү кыайан,
Өрөгөй ырыанан —
Көнүлү ылбыт
Көхсүттэн тэһииннээх
Күн улуунун

Эркинигэр суруйан —
Өлөн да баран
Өлүүнү кыайан,
Өрөгөй ырыанан —
Көнүлү ылбыт
Көхсүттэн тэһииннээх
Күн улуунун

Эркинигэр суруйан —
Өлөн да баран
Өлүүнү кыайан,
Өрөгөй ырыанан —
Көнүлү ылбыт
Көхсүттэн тэһииннээх
Күн улуунун

Кытаанах сиригэр
Аныр Күөлэ дин эмтээх
күөл баар. Олохтоохтор со-
рокторо Диринг күөл дин
ааттыылар. Былыр былыр-
гыттан киһи бөбө уутунан
уонна бадараанынан эмтэ-
нэн абыраммыт, киһи-хара
буолбут сирдэрэ. Итинтэн
чугас Дьаарбанса Сайылы-
гар түөлбэлэнэн Аныр уон-
на Тонус ийэтин уустара
олорбуттара.

Аныр ийэтин ууһугар
Афанасьеатар (Хабырыл-
ла, Уоһук, Ньолбоот
Дьөгүөр), Коркинар (Ала
Ньукулай, Испирдизан (Чо-
роноохтоох Лыгый), Чөмөх
Бүөгүр), Мироновтар (Ач-
чан Хабырылла) аймак ки-
рэллэр. Ити Коркинар ай-
мак биір кэрэ бэлэз
киһилэрэ Чөмөх Бүөгүр бу-
олар, кини баттаамалаах
мунхаһыт, нэһилиэтин
дьонун-сэргэтин арыылаах-
сыалаах эмис собонон,
мундунан аһалпыт-сиппит
киһи этэ. Кинилэри кытары
үйэ-саас кэжкэлэһэ, тилэх
тэпсэ Тонус ийэтин ууһун
дьонноро ололорбуттара,
олор Дьячковскай аймак
Иона Гаврильевич — күүстэ-
эх киһи этэ, Иван Андре-

АНГЫР КҮӨЛЭ

евич (Туус Уйбаан), Андрей
Андреевич, Дмитрий Ан-
дреевич (Халыт Мингэрэй)
— сэриигэ баран өлбүтэ, Сэ-
мэн (Эриппин Сэмэн), Ва-
сильий Иванович (Балдыра-
ат Баһылай) уо. д. а. Дьэ, бу
Дьячковскай аймакха саа-
май баайдара Боссоой
Баһылай дин этэ. Эмиз
манна Николаев Афанасий
Ефремович, Ефремов Ни-
колай Ефремович (Кыыдам
Ньукулай) ыал буолан, бу-
руо таһааран ололорбуттара.
Кыыдам Ньукулай этэр тыл
эсэлгэтин баһылаабыт,
дьон өйүгэр-санаатыгар
аблаһылары, бухатырдары
илэ чахчы ойуулаан ыл-
лаабыт-туойбут олонхоһут
ааттааһа этэ. Бу ийэ уустары
нь дьон-сэргэтэ Синне-
нгэс Үрэх арбаа салгыты-
гар, Дьаарбанса уонна Сан-
тараат сайылыктарга отто-
он-мастаан, бултаан-алта-
ан, хороһор мурстаабы,
сыспат сизэллэри ииттэн
олорбуттара. Кинилэр ити

Аныр Күөлүн эмтээбин
өрдөөкүттэн билэллэрэ.

Элбэх киһи махталын
эппит бу күөл биэрэстэ
ангарын курдук төгүрүмтэ-
лээх, ити сир Дьаарбанса
Сайылык хоту өттүгэр тыа
инигэр, тула өттө чонкучах
сиргэ баар, күөл хоту хон-
нобо суулла турар эмлэрэ-
лээх. Ууга ыраас, кыты-
тыттан ыла түгэс көстө сы-
тар. Сөбүрүү өттүгэр киһи
ылбычча кирибэт дириг.
Онтон чынаас сирэ арбаа
баһыгар налыыга баара,
онно кириэн сууналлара.
Арбаа өттүгэр үрдүттэн эм-
тэнээри Уус-Алдан дьонно
үүттэн туттубуттара. Ол би-
лигин сууллан турар.

Бу күөл уутун харах,
куртах ыарылыарыгар,
ымынах буоллаахха, бада-
раанын сүһүөх, сис ыары-
ларыгар туһаналлара. Ууту-
нан суулан уонна иһэн эмтэ-
нэллэрэ. Билэр дьон Саха
сиригэр үкчү манньк эмтэ-
эх 40-ча күөл баар дин эп-

питтэр.

XX үйэ иккис агарыгар
балыгынан олус баай этэ.
Биридин харыстаах бөдөн
эмис собоһоһо, миннигэр
арыыта-сыата халыһык
дагдайа устара. Дьэ, ман-
ньк үгүө быйаннаах кэрэ
эбэһэ Ньолбоот Дьөгүөр
уола Хабырылла Афанасье-
ев сааскы балык ыамыгар
кытыыга тахсыбыт собоһу
саанан ыппыта дириллэр.
Иитиллибит ийэ айылбаба
тосту туора быһыыланыы
кэнниттан Аныр Күөлүн ба-
лыга быстыбыта.

Бу сир тыа инигэр сытар
буолан киһиэхэ хаар эрэ
ууга кириэр. Күөл кып-кыра
кыһыл үөннээх, эмин киһи-
лэр ойгортон таһаараллар
дин кэлсиинилэр. Айылба
бараксан анаан айыт, үгүс
киһи эмтэнэн үөрүүлэрин
эппит үгүөкэннээх сирдэрэ—
Аныр Күөлэ Кытаанах
сэлиһиньэтигэр биір көс
курдук тэһиичи. Дьон-сэргэ
билигин даһаны биридинилэ-
эн эмтэнэллэрэ иһиллэр.

Иннокентий ГРИГОРЬЕВ.

ЭБЭРДЭЛИИБИТ!

Уб. Пелагея Ивановна ВАСИЛЬЕВНАҕы, Чакыр
нэһилиэтин библиотеканын, үйэ аһардаах
үбүлүүгүнэн, үөрэн-көтөн туран истиһиик эбэрдэ-
лиибит.

Эн биір сиргэ 30-н таһа сый талан ылбыт
идэбинэн үбүлүүчү биһигинэн, үлэһиккинэн, кыһам-
ныынан нэһилиэк ханнык боборар үлэтигэр, социаль-
най-культурнай сайдыытыгар иһтэн турбакка үлэ-
лээн кэлбиккиттэн астынабыт.

Убаастабылааһ Пелагея Ивановна уонна уолун
Ваня доруобайдык олоһон, өссө даһаны үүнэ-сайда
турук дин алгыспытын тиздэбит.

Чакыр нэһилиэтин дьаһалтата.

МАХТАНАБЫТ

Тииспинэн ылдыан улахан эрэи көрбүтүн тиис бы-
рааһа Светлана Софроновна Аргунова, инженер-стоматолог
Елена Сергеевна Эверстова, медсестра Елдокия Софронов-
на Павлова эмтээтилэр. Күн-ый буолбут үрүк халааттаах
аанньалларбар сылаас сыһыанарын, кырдыаһа киһиэхэ
кыһамыттарын иһин барба махталбын тиздэбин. Куруук
дьон-сэргэ махталларынан арыаллатан үлэтигэр си-
тиһилээх, тус олоххутугар дьоллоох-соргулаах буолун дин
алгыспын тиздэбин.

М. ЭВЕРСТОВА.

Хайахсыт.

ААҔААЧЧЫЛАР
БОЛҔОМТОЛУРУТАР!

Балабан ыйын 1 күнүттэн улуустаабы "Сага олох"
хаһыахка тэрилтэлэргэ, биридинлээн дьонно үс ыйга,
алтынньыга, сэттинньыга, ахсынньыга 2001 с. суругуу
мытыллар. Суругуу ымынага 3 ыйга — 96 солк.

Суругуу "Сага олох" РИХ кассатыгар уонна Чурап-
чы сэлиһиньэтигэр, нэһилиэккэргэ дуоһаардаах
дьонунан мытыллар. Билсэр телефоннуг 41-358, 41-
332. Суругуу хампааньыта балабан ыйын 25 күнүгэр
түмүктэнэр.

"Сага олох" РИХ.

АТЫЛЫЫБЫТ

4 саастаах оболорох ымаһы, ньырзайэ олунньуга
төрөөбүтэ. Баанньыгы, Сыаната кэлсиһинэн. Билсэр те-
лефон: 41-368.

Суһаллык 1997 с. оһоһулуубут ВА3-2106 "Жигули"
массынаһы. Сүүрэ сылдыар, туруга үчүгэй. Сыаната кэл-
сиһинэн. Билсэр телефон: 27-342.

ОБЪЯВЛЕНИЕ

В связи с ухудшением эпидситуации в целом по Рес-
публике Центр ГСЭН в Чурапчинском улусе доводит до
ведения предприятий, организаций и частных лиц желаю-
щих принимать участие в выставке-ярмарке "Якутия-
2001" должны пройти лабораторный контроль сельхоз-
продукции бесплатно в Санэпиднадзоре с 17 по 20 сентяб-
ря 2001 года.

Санэпиднадзор.

ҮЛЭБЭ ҮНҮҮРАБЫТ

Чурапчы улууһунааһы военной комиссариат суоппар-
га уонна харабылга наадылар. Үлэ биризмэтигэр билсэр-
гитигэр.

Суһаллык Чурапчытааһы потреббществоһа 3 коче-
гар, УАЗ-массынаһа 1 суоппар наадалар. Билсэр те-
лефоннарыт: 22-195, 21-471.

Күндү оһобут, бырааппыт, сизминт
МАКАРЦОВ

Анатолий Анатольевич
соһумардык өлбүтүнэн дириһиик курутууан туран билэр
дьоһиһуугар, аймахтарбытыгар, доһотторугар
биллэрэбит.

Ийэтэ, аһата, убайа, эһэтэ, Мындабаһыттан
убайдара Степан, Афанасий дьиз кэргэттэрэ.

Кутурһаннарын тиздэллэр:
— Күндү быраата Макаров Анатолий соһумардык
күн сириттэн өлөн туораабытынан убайыгар Колба
биіргэ үөрэнэр доһотторо.
— Күндү оһолоро Макаров Анатолий Анатольевич
өлбүтүнэн, ийэтигэр, аһатыгар, биіргэ төрөөбүттэригэр,
аймахтарыгар Хоптобо олохтоох дьаһалтата,
кырдыаһагар Сэбиэттэрэ.

Редактор ПОПОВ Г.
ААДЫРЫСПЫТ: 078670, Чурапчы сэд.
Карл Маркс уул. 26 "а".
ТЕЛЕФОННАРЫТ:
редактор — 41-332, отделлар — 41-265.
E-mail: sannaoloh@mail.sakha.ru

Хаһыаты тэриһээччилэр: Саха Республикатын Правительствотэ,
Улуус дьаһалтата, Редакция. Хаһыат сахалыы тылынан
оптуорунньукка, чэппиһэргэ, субютаһа таһсар.
Хаһыат индекса: 54907

"Сага олох" редакционнай-издательский холбоһук. Оһсетнай бөһөт.
Сакааһын №-рэ 108. Тираж 1980. 14. 09. 2001 с. бөһөткө бөһүлүһэ.

Автор суругар эһиллэр санаа редакция
позициятыгар маалды сон түбөһөр
буолбатах. Суруга ыйыллар чахчылар
кырдыктаахтарыгар эһиһиһиһиһи
автор тус бөһөтэ сүүрэр.